

Musical zonder meezingers

Terwijl theaterproducenten failliet gaan of op safe spelen, begint zangeres Esther Maas voor zichzelf als kleine producent met iets onalledaags. Haar 'Putting it Together' gaat vandaag in première.

INTERVIEW **Blanca Bartels**

De 'gastheer' (Paul Groot), legt het aan het begin van de voorstelling nog maar eens uit: Stephen Sondheim? Niet te doen! Dat repertoire is veel te moeilijk, veel te elitair, bevat geen meezingers en is onverkoopbaar. Toch durfde zangeres Esther Maas het aan om te pionieren als producent van een Sondheimmusical – en dan nog wel één zonder duidelijk verhaal. Het is een verzameling hoogstaande muzikale flarden vol relatie-lief en -leed. De voorstelling heet letterlijk 'Putting it together': Sondheim plaatste 34 songs uit zijn andere musicals als losse puzzelstukjes in een nieuw frame.

Waardoor durfde Esther Maas, die zelf ook meespeelt, met deze voorstelling de sprong als producent te wagen? "Het is crisis. Dan kun je twee dingen doen. Of je zegt: 'O jee, laten we maar niks meer maken'. Of je zegt: 'We gaan het anders doen.' Ik hoorde telkens van theaterdirecteuren dat niets meer verkoopt: toegankelijk toneel, goed toneel, musical. Alles gaat moeizaam. Toen dacht ik: Als het toch niet uitmaakt wat je maakt, als toch niks verkoopt, dan kunnen we net zo goed iets moois maken. Dat ben ik toen maar zelf gaan doen. Dwars tegen de stroom in."

Moderne Shakespeare

De zaal zat bij de try-out dinsdag vrij vol. Er is dus schijnbaar animo voor de auteur die als 'moeilijk' wordt betiteld. Al helpt het wel dat de cast een paar grote namen kent: Paul Groot, Porgy Franssen, Brigitte Heitzer. In Nederland is Sondheim (1930) vooral bij de kenners bekend. In Amerika wordt hij haast heilig verklaard: de Shakespeare van het muziektheater, die prachtige teksten schrijft en geweldig componeert. Sommige nummers in 'Putting it together' zijn vrij toegankelijk, andere zijn apart. Vlak na de pauze is het even heel stil op het toneel. Om en om zingen de acteurs een korte zin zoals 'Het is hier heet' of 'Ik wil mijn whisky'. Tussendoor vallen er stilletjes die bijna onge-

makkelijk zijn. En dan stapt Brigitte Heitzer even uit haar rol en zegt quasi verbaasd richting publiek: 'Wat een raar liedje hè mevrouw', om meteen weer in haar rol te schieten. Het is één van de paar momenten waarop het publiek het verhaal in wordt geholpen. Maar eigenlijk is dat volgens Maas niet nodig.

Maas: "Mensen willen best ergens moeite voor doen, want het maakt ze rijker als ze daarvoor iets moois ervaren. Ik wil de mensen bereiken die dit repertoire leuk vinden, maar die nog niet weten dat het bestaat. Daarom maak ik dit. Ik ben een Sondheim-fan. Zijn kracht? Hij is een klassieke componist, geworteld in het musicalrepertoire, maar er klinken ook andere genres in zijn muziek door: vaudeville, country, pop en zelfs opera. Dat maakt het rijk. En zijn teksten lijken simpel, maar het is pure poëzie. Die combinatie maakt van één plus één drie. En 'Putting it together' is eigenlijk een overzichtstentoonstelling van zijn werk."

De muziek is pittig. Je moet van goeden huize komen om de wisselende ritmes, de niet-vor-de-hand-liggende toonsprongen en de soms dissonante samenklanken te kunnen zingen. Vier spelers zijn ervaren zangers, maar Porgy Franssen is van oorsprong acteur. Waarom koos Maas geen zanger voor deze rol? Maas: "Omdat Porgy een heel goede acteur is. En hij kan mooi zingen. Ik neem graag risico's. Daar komt juist ook veel moois uit."

Neem je met deze productie als geheel niet heel veel risico? Hoe realistisch is het om genoeg publiek te trekken? "Ik ben al bijna vijf jaar hiermee bezig. Heel lang werd ik uitgemakkt voor een gek die niet weet wat ze doet. Maar ik ben gewoon doorgegaan. Het begon heel klein, met een paar liedjes en één muzikant, maar ik kreeg steeds meer bijval van creatieve mensen. Alsof ik water strooide in de woestijn. Theatermakers willen zo graag iets moois maken. Het plan werd groter, ik kreeg energie van al die mensen, en we legden de horizon steeds verder. Er kwamen subsidies en nu toeren we vier maanden met vijf zangers en acht muzikanten. We zullen zien hoe het uit-

pakt. Misschien vinden mensen het straks stoer. Maar ik zal ook een lading ellende over me heen krijgen, over de keuzes die ik heb gemaakt. Omdat het in Nederland nog steeds niet gewoon is dat je je nek uitsteekt."

Risicoloze Van Gogh

Naast Esther Maas produceerden ook actrice Janke Dekker en schrijver/regisseur Dick van den Heuvel dit seizoen hun eigen kleinschalige musical ('Garland & Minnelli' en 'Afblijven'). Is dit de nieuwe trend? Maas: "Wie weet. Misschien moeten we ons maar verenigen, als heel kleine producenten. Ik doe gewoon waar ik in geloof: iets moois maken. Daar is risico bij nodig. Dan moet je verder kijken dan naar wat al wordt gemaakt en wat veilig is. Stel je voor dat Van Gogh had gezegd: Ik ga wat anders schilderen, want dat verkoopt beter. Dat wil je toch niet?"

Putting it Together

Een volledig gezongen relatie-komedie over een op elkaar uitgekeken koppel dat een jong stel op bezoek krijgt. Vuile was, oude koeien maar ook liefdesverklaringen en lust komen voorbij, terwijl een gastheer probeert orde te scheppen.

Tekst & Muziek: Stephen Sondheim. Regie: Peter de Baan
PIT Producties, olv Esther Maas
Overige acteurs: Paul Groot, Porgy Franssen, Brigitte Heitzer, Matthias Quadekker. Te zien t/m 6 juni. www.puttingittogether.nl

Esther Maas:
'Anderen zeggen dat door de crisis niets nog verkoopt. Nou, maak dan maar iets wat je mooi vindt.'